

Kymsote

Kymenlaakson
sosiaali- ja terveystalvelut

Vaikeavammaisten kuljetustalvelu

Soveltamisohe 1.5.2020 alkaen

Hallituksen päätös
27.3.2020 § 90

Johdanto

Sosiaalihuoltolain 23 §:n mukaan esteetön ja toimiva julkinen joukkoliikenne mukaan lukien kutsu- ja palveluliikenne on ensisijainen tapa järjestää kaikille soveltuva liikkuminen.

Liikkumista tukevat palvelut mahdollistavat hakijan kotona asumisen, edistävät toimintakykyä, selviytymistä ja sosiaalista vuorovaikutusta. Liikkumista tukevia palveluja järjestetään sekä sosiaalihuoltolain että vammaispalvelulain nojalla.

Vaikeavammaisille liikkumista tukevien palvelujen (vaikeavammaisten kuljetuspalvelujen) tavoitteena on edistää yhdenvertaisuutta ja toimintamodollisuuksia turvaamalla liikkumismahdollisuudet samalla tavoin kuin joukkoliikennettä käyttäville.

Vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalveluja järjestetään henkilölle, joka vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämäntoiminnoistaan. Edellytyksenä on, että julkisen joukkoliikenteen käyttäminen on henkilölle vamman tai sairauden johdosta kohtuuttoman vaikeaa.

Liikkumista tukevat palvelut

Liikkumista tukevia palveluja järjestetään sosiaalihuoltolain mukaan henkilöille, jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn takia ja jotka tarvitsevat palvelua asioimisen tai muun jokapäiväiseen elämään kuuluvan tarpeen vuoksi.

Liikkumisen tukea voidaan järjestää seuraavilla toteuttamistavoilla tai niiden yhdistelmillä:

- 1) julkisten liikennevälineiden käytön ohjauksella ja ohjatulla harjoittelulla;
- 2) saattajapalveluna;
- 3) ryhmäkuljetuksina;
- 4) korvaamalla taksilla, invataksilla tai muulla vastaavalla ajoneuvolla tapahtuvasta kuljetuksesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset;
- 5) muulla soveltuvalla tavalla.

Yksilöllisiä kuljetuspalveluja ei järjestetä henkilölle, joka on oikeutettu kuljetuksiin tai niiden kustannusten korvaamiseen muun lain nojalla.

Liikkumista tukevat palvelut / Vaikeavammaisten kuljetuspalvelu

VPL 8 § ja VPA 4-6 §

Vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalveluja järjestetään henkilölle, joka vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämäntoiminnoistaan. Edellytyksenä on, että julkisen joukkoliikenteen käyttäminen olisi henkilölle vamman tai sairauden johdosta kohtuuttoman vaikeaa.

Kuljetuspalveluina ja niihin liittyvinä saattajapalveluina myönnetään vaikeavammaiselle henkilölle vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa asuinkunnan tai lähikuntien alueelle. Niiden lisäksi järjestetään välttämättömät työhön ja tutkintoon johtavaan opiskeluun liittyvät matkat, joita myönnetään hakijan tarpeen mukaan. Kuljetuspalvelua ei myönnetä sellaisiin terveydenhuollon matkoihin, joihin voi saada Kelan korvausta.

Vaikeavammaisten kuljetuspalvelun myöntämisperusteet

Vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua voidaan myöntää hakemuksesta vaikeavammaiselle henkilölle:

- jonka kotipaikka on Hamina, Kotka, Kouvola, Miehikkälä, Pyhtää tai Viro-lahti ja
- joka ei saa kulkemisen tukea muun lainsäädännön perusteella ja
- jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa, ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia ja
- kuljetuspalvelutarve johtuu vammasta tai sairaudesta ja haitta on pysyvä tai pitkäaikainen.

Auto ei pääsääntöisesti ole este kuljetuspalvelun saamiselle. Mikäli hakija on saanut käytössään olevaan autoon yhteiskunnan taloudellista tukea, kuten autoveron palautus ja/tai autoavustus, auton käyttö voi vähentää myönnettävän kuljetuspalvelun määrää. Edellytyksenä on, että auto tosiasiallisesti vastaa hakijan kuljetustarpeeseen.

Palvelun hakeminen

Vaikeavammaisten kuljetuspalvelua haetaan kirjallisesti hakemuslomakkeella. Hakemukseen tarvitaan liitteeksi:

- terveydenhuoltoalan ammattilaisen lausunto tai selvitys hakijan liikuntakyvystä (Hakija maksaa lausunnon mahdollisesti perittävän maksun.)
- näkövammasta silmälääkärin tai optikon arvio näkökyvystä ja siitä, onko se mahdollisesti korjattavissa leikkauksella
- opiskelu- ja työmatkoja haettaessa oppilaitoksen tai työnantajan todistus. Työ- ja opiskelumatkoina korvataan asunnon ja työpaikan tai oppilaitoksen väliset matkat. Hyväksyttävänä opiskeluna pidetään ammatin valmistavan tutkinnon suorittamista tai muuta asiakkaan työllistymistä edistävää opiskelua.

Selvitys matkojen tarpeesta

Hakijan yleisluonteinen selvitys matkojen tarpeesta on riittävä, eikä hänellä ole velvollisuutta esittää yksilöllisiä syitä matkojen tarpeesta.

Erityinen selvitysvelvollisuus on kuitenkin silloin, kun:

- haetaan enemmän kuin 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa
- kuljetuspalvelumatkoja haetaan käytettäväksi esimerkiksi huoltajuu-teen liittyviin kuljetuksiin tai työhön verrattavissa oleviin harraste- matkoihin, esimerkkinä luottamustoimet ja ammattimainen urheilu

Palvelutarpeen arviointi

Kuljetuspalvelun tarpeen arviointi perustuu hakijan vammasta tai sairaudesta aiheutuvien toimintarajoitteiden, elämäntilanteen ja elinympäristön kartoittamiseen. Keinoina ovat vammaispalvelun työntekijän tekemä palvelutarpeen arviointi, terveydenhuollon lausunto hakijan toimintakyvystä ja tarvittaessa tehtävä koematka.

Vammaispalvelulain mukainen palvelutarpeen selvitys aloitetaan viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta.

Kartoituksessa otetaan huomioon:

- hakijan liikkumismahdollisuudet hänen asuinympäristössään; käytössä olevat liikkumisen apuvälineet, oleellisten palveluiden sijainti ja joukkoliikenteen pysäkkien sijainti
- onko hakijan mahdollista käyttää joukkoliikennevälineitä, esimerkiksi matalalattialinja-autoja, ja niitä täydentäviä palvelulinjoja tai kutsutak- siliikennettä
- onko hakijalla mahdollisuus käyttää joukkoliikennevälineitä saatta- jan avulla, esimerkiksi myönnetyn henkilökohtaisen avun kautta
- vamman tai sairauden aiheuttama haitta suhteessa vuodenaikaan ja vuorokaudenaikoihin.

Päätöksenteko ja muutoksenhaku

Palveluja ja tukitoimia koskevat päätökset on tehtävä ilman aiheetonta viivy- tystä ja viimeistään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asiaa koskeva hake- mus on laitettu vireille. Kolmen kuukauden määräajasta voidaan poiketa, jos asian selvittäminen erityisestä syystä vaatii pidempää käsittelyaikaa.

Päätöksen ja sen perustelujen on oltava selkeitä, yksilöityjä ja ymmärrettä- viä. Perusteluissa on kerrottava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun. Lisäksi perusteluissa on mainittava päätöksen teossa sovelletut sään- nökset. Pelkästään sovelletun lainkohdan mainitseminen ei ole riittävä perus- telu. Perusteluiksi ei riitä myöskään maininta, että hakijalla ei katsota olevan erityisiä syitä tai edellytyksiä kyseiseen tukitoimeen. Toisen viran- omaisen kielteinen tai myönteinen päätös ei myöskään ole riittävä peruste.

Hakemuksessa esitettyihin seikkoihin on otettava kantaa. Erityisesti hylkäävässä päätöksessä on päätöksen perusteluissa tuotava esiin selvitettyt seikat, ja se mihin hylkäävä päätös on perustunut.

Kuljetuspalvelumatkoja myönnetään välttämättömien työ- ja opiskelumatkojen lisäksi vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa.

Kuljetuspalvelupäätös tehdään sen kuukauden alusta, jolloin hakemus on saapunut vammaispalveluun.

Päätökset ovat lähtökohtaisesti toistaiseksi voimassa olevia ellei määräaikaiselle päätökselle ole erityistä syytä.

Viranhaltijan tekemään päätökseen haetaan oikaisua Kymsoten yksilöjaostolta. Yksilöjaoston oikaisuvaatimuksesta tekemään päätökseen on mahdollista hakea muutosta valittamalla siitä hallinto-oikeuteen.

Erillisoikeudet

Erillisoikeudet myönnetään tarvittaessa perusteltuina. Haettaessa selvitetään asiakkaan yksilöllinen tilanne. Päätöksenteon jälkeen kirjataan asiakasprofiiliin erillisoikeudet:

- saattaja
 - Mikäli hakijan vaikeavammaisuudesta johtuva heikentynyt toimintakyky edellyttää välitöntä avustamista ennen matkaa, matkan aikana ja matkan päättyessä ja avustustarve on suurempi kuin normaaliin taksipalveluun kuuluva avustus. Normaali taksipalvelu turvaa asiakkaan matkan ovelta ovelle. Saattaja on oikeutettu matkustamaan avustettavan mukana maksutta. Oikeus saattajaan on tarvittaessa kaikilla invalisään ja henkilökohtaiseen apuun oikeutetuilla kuljetuspalveluasiakkailla. Saattaja tulee kyytiin samasta osoitteesta kuin asiakas. Poikkeustilanteissa saattaja voidaan ottaa mukaan reitin varrelta edellyttäen, ettei siitä aiheudu poikkeamista suorimmalta reitiltä.
- invalisä (avustamislisä)
 - Mikäli hakija tarvitsee avustamista noutokohteesta autoon ja kuljetuksen päätepisteessä autosta sisätilaan ja kuljettaminen edellyttää autoa, joka täyttää kaluston esteettömyyttä koskevat vaatimukset (esim. pyörätuolia käyttävä henkilö). Mikäli invataksiin oikeutetun hakijan määränpään pääseminen kuljetuspalvelua käytettäessä edellyttää käsivoimin tai porraskiipijän avulla tapahtuvaa vetämistä portaissa, maksetaan korotettu avustamislisä.
- paritaksi
 - Mikäli vaikeavammaisen kuljetuspalveluperuste täyttyy, mutta kuljettaminen edellyttää paritaksin käyttöä.
- vakiotaksi
 - Myönnetään, jos kuljettajan vaihtuminen hankaloittaa olennaisesti asiakkaan mahdollisuutta käyttää kuljetuspalvelua ja jos vakiotaksin käyttö on asiakkaan vamman tai sairauden vuoksi välttämätöntä.

Perusteluja voivat olla avustamiseen tai terveydentilaan liittyvät yksilölliset tarpeet. Esimerkkeinä hengityslaitteen käyttäjä matkustajana edellyttää taksinkuljettajalta erityisvalmiuksia tai henkilöt, joiden on psyykkisen sairautensa tai esimerkiksi autismiin tai vaikeaan kehitysvammaan liittyvän haasteellisen käytöksensä vuoksi mahdollonta matkustaa vaihtuvien kuljettajien kyydissä yksin. Perustelu voi olla myös se, että vamma tai sairaus estää kuljetuksen tilaamisen tilausnumerosta. Tällainen tilanne voi olla henkilöllä, jolla on vaikea puhe- tai näkövamma. Selvitettäessä huomioidaan mahdollisuus käyttää tilaukseen tekstiviestinumeroa ja mahdollisia käytössä olevia apuvälineitä, esimerkiksi kirjoitusohjelmaa.

- yksinmatkustusoikeus
 - Myönnetään, mikäli hakijalla on toimintakykyyn tai terveydentilaan perustuva ja hyväksyttävä syy, esimerkiksi psyykkinen sairaus, autismiin tai vaikeaan kehitysvammaan liittyvä haasteellinen käytös.
- muut erillisoikeudet
 - Asiakkaan kuljetuspalvelun käyttäminen voi edellyttää myös muita erillisoikeuksia. Tällainen voi olla esimerkiksi matalan ajoneuvon käyttö.

Kuljetuspalvelun käytännöt

Matkojen yhdistely

Kymsoten alueella yhdistellään vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain perusteella julkisesti rahoitettuja matkoja. Yhdistelyä toteutetaan silloin, kun se on asiakkaan tarpeet huomioiden tarkoituksenmukaista. Asiakkaan yksilölliset tarpeet arvioidaan yhteistyössä asiakkaan kanssa.

Kuljetuspalvelukortti

Myönnetyn kuljetuspalvelun maksuvälineenä toimii kuljetuspalvelukortti. Ennen kuin hakija on saanut käyttöönsä kuljetuspalvelukortin, päätöksen mukaisesti käytetyistä kuljetuspalvelumatkoista korvataan omavastuuosuuden ylittävät kustannukset alkuperäisiä kuitteja vastaan. Kuitissa tulee olla matkan lähtö- ja päätepiste sekä kuljettajan allekirjoitus.

Kortti on henkilökohtainen maksuväline. Asiakas on vastuussa sen oikeasta käytöstä. Käyttämättömiä matkoja ei voi siirtää toiselle kuukaudelle, eivätkä käyttämättömät matkat vähennä matkustusoikeutta seuraavilta kuukausilta.

Kuljetuspalvelun päättyessä kortti mitätöidään ja se muuttuu käyttökelvottomaksi. Mikäli kortti katoaa, tulee siitä ilmoittaa välittömästi vammaispalveluun.

Kadonneen tilalle toimitetusta kortista veloitetaan 10 euroa.

Asiakasprofiili

Kuljetuspalvelun järjestämistä varten ajovälitys tarvitsee tiedon siitä, millainen kuljetuspalvelu asiakkaalla on. Tästä syystä asiakkaalle laaditaan asiakasprofiili, johon kirjataan

- henkilötiedot (nimi, syntymävuosi)
- kuljetuspäätöstä koskevat tiedot (määräaikaisuus, työ-/opiskelumatkat)
- kuljetukseen liittyvät tiedot (erillisoikeudet)
- tieto siitä, haluaako asiakas saada kuljettajalta aina tiedon tekstiviestillä kyydin saapumisesta.

Matkustusoikeus

Myönnettyjä kuljetuspalvelumatkoja voi käyttää päätöksen mukaisesti asiointi- ja virkistysmatkoihin tai työ- ja opiskelumatkojen tekemiseen.

Kuljetuspalvelumatkoja voi tehdä vakituksessa asuinkunnassa ja sen maantieteellisissä naapurikunnissa.

Kouvola:	Hamina, Heinola, Iitti, Kotka, Lapinjärvi, Loviisa, Luumäki, Mäntyhärju, Pyhtää ja Savitaipale.
Kotka:	Hamina, Kouvola, Pyhtää
Hamina:	Kotka, Kouvola, Miehikkälä, Virolahti
Miehikkälä:	Hamina, Lappeenranta, Luumäki, Virolahti
Pyhtää:	Kotka, Kouvola, Loviisa
Virolahti:	Hamina, Miehikkälä

Matkan lähtö- tai päätepisteen on pääsääntöisesti oltava asiakkaan vakinainen asuinkunta.

Tarvittaessa kuljetuspalvelu myönnetään myös muulle asuinpaikkakunnalle.

Kuljetuspalvelumatkoja ei saa käyttää terveydenhoitomatkoihin, joiden korvaus perustuu sairausvakuutuslakiin tai korvaus tulee vakuutusyhtiöltä. Näitä Kelan korvattavaksi säädettyjä matkoja ovat esimerkiksi lääkäri-, hammaslääkäri-, laboratorio- ja terapiakäynnit, kuntoutus ja lääkinnällisen kuntoutuksen maksusitoumuksella hankittavien apuvälineiden sovitus.

Lisäksi kouvolaalaiset voi käyttää maksutta kaupungin palvelulinjoja ja asiointitakseja, tarvittaessa myös myönnetyn saattajan kanssa.

Kuljetuspalvelua voi käyttää etukäteen sovittaessa kohtuullisesti Suomessa sijaitsevalla loma- tai kuntoutuspaikkakunnalla. Kohtuulliseksi katsotaan alle 30 kilometrin yhdensuuntaiset matkat. Lomapaikkakunnalla käytetyt matkat sisältyvät myönnettyjen matkojen määrään. Matkoista aiheutuneet, omavastuusuuden ylittävät kustannukset korvataan kuitteja vastaan.

Omavastuu

Omavastuuna peritään joukkoliikenteen maksuja vastaava kertalipun hinta Kymenlaaksossa voimassa olevien julkisen liikenteen alueiden ja vyöhykkeiden mukaisesti. Alueiden välisissä matkoissa käytetään aikaisempaa Matka-huollon kilometriperusteista taksaa. Omavastuiden määrästä päätetään erikseen.

Omavastuuta ei peritä yhdistellyissä kuljetuksissa.

Alle 7-vuotiailta ei peritä omavastuumaksua.

Kuljetuspalvelumatkan määritelmä

- Kuljetuspalvelumatka on yhdensuuntainen matka lähtöosoitteesta määränpäähän
- Matka ajetaan suorinta reittiä
- Myös yhdistelty matka ajetaan ajovälityksen yhdistellyn reitin mukaisesti suorinta reittiä
- Lyhyt pysähdys asiointiin esimerkiksi postilaatikolle tai pankkiautomaatille matkan varrella on mahdollista. Pysähdystarpeesta tulee kertoa matkaa tilattaessa.
- Pysähtyminen pidempiaikaista asiointia varten (esim. apteekissa, kaupassa tai pankissa asiointia) keskeyttää yhdensuuntaisen matkan, jolloin matkan jatkuminen on uusi kuljetuspalvelumatka. Jos mahdollista, on tilattava kerralla koko matkaketju.
- Työmatkoina korvataan asunnon ja työpaikan väliset matkat. Matkoja ei voi käyttää työtehtäviin liittyvään matkustamiseen.

Matkan tilaaminen ja odotusaika

- Kuljetuspalvelumatka on tilattava taksien tilauskeskuksesta
 - Kymenlaakson Kyydinvälitys Oy puh. 0800 39 00 33
 - Kymenlaakson Taksi Oy puh. 0600 30 64 50
- Vaikeasti kuulo- tai puhevammaiset voivat käyttää myös tekstiviestinumeroita
 - Kymenlaakson Kyydinvälitys Oy 040 146 54 09 (myös WhatsApp)
 - Kymenlaakson Taksi Oy 040 563 11 12
- Puhelu on normaalihintainen eikä tilauksesta mene muuta maksua.
- Asiakas voi tilata yksittäisen matkan tai säännölliset toistuvat matkat etukäteen.
- Jos tilattu matka on pituudeltaan alle 3 kilometriä, odotusaika on vain sen ajan, joka taksilta kuluu ajaa asiakkaan luokse
- Yli 3 kilometrin matkoilla varmistetaan taksin saapuminen haluttuun aikaan, kun se tilataan vähintään 90 minuuttia ennen matkan alkua
- Jos yli 3 kilometrin matka tilataan myöhemmin kuin 90 minuuttia ennen toivottua lähtöaikaa, odotusaika on enimmillään 15 minuuttia + se aika, joka taksilta kestää ajaa asiakkaan luokse
- Tilauspuhelut nauhoitetaan.

Matkaa tilattaessa tulee kertoa:

- noutopaikka ja matkan määränpää
- matkustaako mukana saattaja tai perheenjäseniä
- onko mukana apuvälineitä tai opaskoira
- onko perillä oltava tiettyyn aikaan
- mahdollisen paluukyydin lähtöaika, mikäli se on tiedossa

Matkan peruminen

Matkan peruuntumisesta tulee ilmoittaa ajovälitykseen. Mikäli perumista ei ole tehty viimeistään 30 minuuttia ennen sovittua matkan alkua, asiakkaalta kuluu yksi matka.

Mukana matkustavat perheenjäsenet

Mukana voivat matkustaa maksutta asiakkaan alle 7-vuotiaat lapset. Muut mukana kulkevat perheenjäsenet maksavat matkasta omavastuun, joka vastaa matkan hintaa jaettuna asiakasmäärällä.

Ohjeiden vastainen käyttö

Asiakas sitoutuu toimimaan saamansa asiakasohjeen mukaisesti käyttäessään kuljetuspalvelua. Tarvittaessa voidaan siirtyä kuljetuspalvelun järjestämiseen korvaamalla matkat asiakkaalle jälkikäteen kuittia vastaan.

Olosuhteiden muuttuessa

Asiakkaan tulee ilmoittaa olosuhteissaan tapahtuvista muutoksista vammais- palveluihin, jos muutoksilla on merkitystä kuljetuspalvelun järjestämiseen. Tarvittaessa palvelutarve ja asiakassuunnitelma tarkistetaan sekä päätöstä ja asiakasprofiilia tarkennetaan tarvetta vastaaviksi.

Harkinnanvaraiset kuljetuspalvelumatkat

Toisella paikkakunnalla opiskeleville vaikeavammaisille voidaan myöntää lukukauden aikana matkat opiskelupaikkakunnan ja kotikunnan välillä harkinnan mukaan.

Invataksien käyttöön oikeutetuille asiakkaille voidaan harkinnan perusteella myöntää yksi edestakainen matka vuodessa lähikuntien ulkopuolelle. Harkinnanvaraiset matkat voidaan myöntää merkittäviin perhetapahtumiin.

Omavastuuna peritään Matkahuollon viimeksi voimassa olleen hinnaston mukainen kilometrien mukainen omavastuu sekä mahdollisen odotusajan kustannukset.